

OBISKALI SMO

Plečnikov dedič – arhitekturni muzej

Arhitekturni muzej, ki domuje v Plečnikovi hiši za trnovsko cerkvijo je edinstven zavod v naši državi, pa tudi v svetu ni kaj dosti institucij podobnega tipa. To leto bo zabeležil 10 let obstoja. Najstarejši tovrstni zavod je na Finskem in deluje 30 let. Vprašanje njegovega nadaljnega razvoja pa ni tako enostavno, saj je bodočnost uokvirjena z omejenimi financami, pomanjkanjem kadrov, prostorov in v bistvu je četrta stranica okvirja velikansko področje, ki ga naj bi muzej obdeloval.

Ideja o arhitekturnem muzeju se je porodila v društvu arhitekturnih kritikov, kjer so že pred več kot 15 leti vedno bolj občutili pomanjkanje dokumentacije kot eno bistvenih ovir za razvoj tovrstne kritike. Prvobitna naloga muzeja je zato zbiranje dokumentacije, vendar tudi aktivno poseganje v aktualna dogajanja.

Idejni ustanovitelji muzeja so razmišljali o številnih nepokritih področjih, ki se znajdejo na robovih posameznih umetnosti in so zato posamezne veje zapostavljene. To vrzel naj bi nadomestil muzej, ki je začel s svojo dejavnostjo posegati v krajinsko oblikovanje, urbanistično oblikovanje in urejanje, uporabno umetnost, industrijski design, grafično oblikovanje, fotografijo, scenografijo in še kam. Vse naštetu pa je še vedno v veliki meri zunaj utečenih okvirov, saj dejavnost muzeja samega in njegovih ljudi ne zadostuje, da bi spremenili bistvene kolesnice sedanjega načina razmišljanja in dela.

Predlogi muzeja še vedno premalo ocenjeni

Muzej in njegovi delavci so v zadnjem času skušali vplivati na posamičnih področjih, vendar njihova stališča niso bila najprodornejša saj očitno razvoj pri nas še ni dosegel te meje, da bi znali ustrezno ceniti predloge muzeja, posebej njihovih umetnostnih zgodovinarjev. Samo primer; precej so nasprotovai pokrivanju ljubljanskega gradu s kovinskimi »opekami« in prehudnemu naklonu strehe, saj obe stvari nimata nikakršne opore v zgodovini. Muzej pa je malce uspešneje posredoval pri zidavah v Trnovem, kjer sicer niso uspeli doseči revitalizacije Trnovskega kakrašna je, so pa pri gradnji vsaj znižali višino blokov.

Pri nas področje industrijskega oblikovanja teoretično obdeluje muzej, vendar



– V tej hiši – v zapuščini velikega Plečnika domuje slovenski arhitekturni muzej

v praksi še vedno ni našlo mesta, ki mu gre. Boljše ne bo vse do takrat, ko bo začel trg odločati tudi pri nas v takšni meri, da bo lahko kupec izbiral, ne pa da je srečen, če izdelek dobi, pa kakršenkoli je že po obliki in tudi če je manj uporaben kot bi lahko bil. Delovne organizacije, ki pa so se pri nas morale že prilagoditi zahtevam trga, so industrijsko oblikovanje vnesle v svoje proizvodne programe že dolgo tega. Iskra je to storila že pred 20 leti, Tomos je uspešno izoblikoval cele družine motorjev, Dekorativna je oblikovala svoje izdelke... Pri vseh teh oblikovanjih pa ni šlo le za zunanjo podobo, temveč tudi za izboljševanje uporabnosti, tehniški napredek itd. S tem pa se vloga industrijskega oblikovanja spremeni v še pomembnejšo. Teorijo o temu pa arhivira in tudi pomaga pri oblikovanju – seveda po teoretični plati – arhitekturni muzej.

»Nekakšen začetek delovaja našega muzeja je pravzaprav tudi mednarodni, bienale industrijskega oblikovanja, pri-

reditev, ki na vsaki dve leti ponudi na ogled jugoslovansko in tuje oblikovanje. Ta bienale je že od leta 1964 in dandanes prispeva k uveljavljanju tudi naše institucije,« pravi direktor muzeja Peter Krečič.

Muzej lahko bistveno vpliva na razvoj zavesti ljudi. V zavest in mišljenje skušajo delavci muzeja posegati s strokovnimi razstavami, ki jih prirejajo. Te razstave

preveliko zaverovanost v pravilnost svojih rešitev in prihaja tako tudi do občasnih navzkrižij. Tu pa se muzej usmerja dosledno po Plečnikovih stopinjah. Ne skrbi le za zapuščino tega staroste slovenskih arhitektov, temveč tudi za nadaljevanje njegovih idej in za razvoj na njegovi dediščini. To pa še vedno neti debate, saj se kljub ugledu s Plečnikom ne strinjajo vsi, ker je za mnoge le preveč značilen predstavnik mediteranskega

so nekomercialne in se s tem razlikujejo od recimo beograjskega design centra, ki komercialno obdeluje to področje. Razstava o posegih v krajino in nemogočih urbanističnih in arhitektonskih rešitvah, ki jim žal prevečkrat botrujejo tudi ljudje z naslovom »arhitekta«, je imela velikanski odmev in je zanesljivo premaknila tudi kaj v zavesti ljudi. V muzeju pa načrtujejo še številne razstave: zgodovinska tematika s serijo razstav od antike preko staroselske kulture do danes. Sedaj pripravljajo v muzeju razstavo dediščine Rima in Ilirov, kar bo zelo zanimivo. Posebej bodo obdelali razpotje slovenske arhitekture, ki se je znašla med mediteranskim slogom in slogom severnjakov.

Resen problem – prostor za razstave

Muzej skuša pri svojem delovanju tesno sodelovati z društvi arhitektov in društvi oblikovalcev, vendar v muzeju arhitektom zamerijo njihovo prevečkrat

sloga.

Delavci tega zavoda bi se radi usmerili še bolj v notranje muzejsko delo, kjer jih čaka še veliko posla, vendar so trenutno za to kadrovske še prešibki. Številne zbirke so še arhivirane, Plečnikova dediščina še ne povsem raziskana, njegovi načrti arhivirani itn.

»Zelo resen problem pa je za nas prostor kjer bi lahko razstavljali,« pravi eden kustosov muzeja Matija Murko. »Najemnine za različne galerije so astronomske, svojega prostora pa nimamo in tudi ne kaže, da bi ga kaj kmalu lahko dobili. Stalno sedaj lahko razstavljamo v Emonskih vratih, vendar so vitrine last mestnega muzeja in, ko be arheološka zbirka izpopolnjena, se bomo morali izseliti. Gospodarska zbornica nam za industrijsko oblikovanje sicer nudi svoj prostor, vendar je to le za ta namen. Če bi imeli prostor, bi lahko več pripravljali, več razstavljali in tako bolj osveščali ljudi na tem področju, ki pa sega praktično v vsak kot našega dnevnega doživljanja in življenja.«

MILOVAN DIMITRIČ

Zgovorne številke o varstvu in šolstvu

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti tudi letos ne bodo imele nič več denarja, kot ga potrebujejo za izvedbo svojih načrtovanih programov. Iz letnega načrta je razvidno na primer, da bo med ljubljanskimi v naši občini največ tistih otrok, vključenih v pripravo za vstop v osnovno šolo, ki niso v vrtcu: 551 – kar 142 več kot v šišenski občini, ki je na drugem mestu. Na prvem mestu smo v naši občini tudi po številu otrok, vključenih v varstvene družine, do začetka letošnjega

leta jih je bilo skupno 120, letos pa se bo to število (v predlogu letnega plana) povečalo na 136.

V občini bomo letos dogradili dva objekta VVZ in sicer enoto Rožna dolina in Krim – Rudnik, nov oddelek pa bo organiziran tudi v vrtcu v Vnanjih Goricah. V vrtcu v Rožni dolini bo dobilo prostor 120 otrok, v VVZ Krim – Rudnik pa 160. Poleg tega bomo v občini letos začeli graditi vrtec v Trnovem (vsi trije objekti so v programu drugega samoprispevka), v ka-

terem bo 140 mest za predšolske otroke, predračunska vrednost objekta pa je 47,2 milijona dinarjev. Poleg tega bodo letos potekala pripravljajna dela za zidavo vrtec iz programa tretjega samoprispevka, začetek njihove zidave pa je načrtovan v letu 1983: VVO na Brdu, Viškem polju in Igu.

Za kakršnekoli investicije zunaj programa tudi na področju osnovnega šolstva ni denarja. V letošnjem letu bosta organizirana le dva nova oddelka osnovne šole in jih bo tako skupno 285. Nobenega novega oddelka ne bo v celodnevni osnovni šoli in jih bomo tako imeli tudi letos v dveh šolah (v Horjulu in na Dobrovi) skupno 29. Med ljubljanskimi občinami smo v tem primeru skoraj na zadnjem mestu; skoraj zato, ker v Mostah nimajo niti enega oddelka celodnevne šole.

»Branje« občinskih planov SIS za družbene dejavnosti je prav zanimivo branje. Iz tabel je namreč razvidno, da smo na

prvem mestu glede na število učencev, ki se vozijo v šolo – kar 1326 jih je – nekaj manj kot tisoč več kot v katerikoli drugi ljubljanski občini, na drugem mestu po številu učencev, ki imajo organizirano šolsko prehrano (8.304). Glede na število oddelkov jutranjega varstva si »delimo« prvo mesto s šišensko občino (37), poleg tega imamo v načrtu 69 oddelkov podaljšanega bivanja (tretje mesto), vodimo pa tudi na seznamu števila kombiniranih oddelkov – v občini jih je 26.

Novih šol v občini letos ne bomo začeli graditi, z denarjem drugega samoprispevka pa bosta dograjeni osnovna šola Krim-Rudnik s 16 učilnicami ter eno veliko in dvema malima telovadnicama ter osnovna šola Škofljica s 16 učilnicami in telovadnico.

Po programu tretjega samoprispevka bomo letos v občini začeli graditi glasbeno šolo, pripraviti pa bo treba gradnjo osnovne šole Kolezija, ki se bo začela prihodnje leto.